EDITORIAL

No sense esforços surt de nou a la llum el número 2 de Lo Senienc, memòria, natura i llengua. Tots els que estem posats en entitats, que som molts, saben les dificultats que sovint es pateixen per la manca de recursos de vegades humans i altres materials. La nostra entitat no és una excepció, però malgrat tot anem treballant entorn a la recerca i la defensa del patrimoni local en un sentit ample. De vegades més lentament del que voldríem, però anem fent.

Volem agrair, abans que res, a tots aquells que ens han felicitat per haver tret a la llum el primer número de la revista. Com nosaltres, pensen que omple un buit en la vida cultural del nostre poble i, per extensió, de les nostres terres. Ens ha sorprès gratament el gran nombre de gent, d'aquí i de fora, que han anat llegint els articles.

Aquest any 2005 ha estat per a la nostra entitat d'una activitat inusual. En l'apartat de difusió hem confeccionat els textos relacionats amb aspectes històrics de la guia que ha editat l'Ajuntament, i els de les plaques de senyalització dels edificis singulars de la població, que aquests dies s'estan penjant. Aquest darrer aspecte ha estat per a nosaltres especialment gratificant, ja que era un projecte que teníem present des de feia temps. Volem agrair a l'Ajuntament el recolzament que van fer de la nostra iniciativa i el patrocini de les plaques. El suport econòmic d'aquest organisme, d'altra banda, és el que ha permès la majoria d'activitats de difusió que hem portat a terme.

El mes de maig vam col·laborar activament en l'organització de l'espai d'artesans de la fira gastronòmica edició 2005, juntament amb l'empresa Ulldeplata. Estem molt contents de l'acceptació que va tenir la iniciativa en conjunt, i més concretament l'espai dedicat a gastronomia que vam organitzar directament des del Centre d'Estudis. El mateix mes de maig, dins del marc de les jornades de cultura, vam organitzar el cicle de xerrades Aspectes de la industrialització a la Sénia, amb l'objectiu de fer difusió de la recerca que sobre el tema dels orígens industrials de la població estem portant a terme els darrers anys. Dues d'aquestes xerrades s'han materialitzat en forma d'articles en aquesta revista. Agraïm la col·laboració del Centre Obrer, que ens va permetre utilitzar l'auditori per a fer les xerrades. També dins del marc de les jornades de cultura vam portar, entre el 23 d'abril i l'1 de maig, l'exposició itinerant Lluís Companys i la seva època, organitzada per la Coordinadora de Centres d'Estudi de Parla Catalana. Va ser molt profitosa la xerrada inaugural Lluís Companys de sindicalista a polític (una vida en lluita del president de la Generalitat Republicana), impartida per Antoni Gavaldà, professor d'Història de la Universitat Rovira i Virgili i bon coneixedor del republicanisme i la guerra civil a Catalunya.

Parlant d'exposicions, la produïda pel nostre centre d'estudis l'any 2003, Molins, tallers i Fàbriques a la Sénia. El procés d'industrialització a una comunitat rural, ha itinerant aquest any al Museu de l'Ebre de Tortosa i a la Fira de l'Oli de Jesús.

Dins del marc de les festes majors aquest any hem organitzat, en col·laboració amb el CEIBM i J. Ramon Bellaubí, una xerrada i projecció d'imatges antigues sobre el camp d'aviació i una excursió a aquest element patrimonial tant emblemàtic del nostre poble.

Com a membre de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana (CEEP) hem participat en actes organitzats per aquesta entitat i per l'Institut Ramon Muntaner. Podem destacar la II Trobada d'Entitats Culturals de l'Antiga Diòcesi de Tortosa a Calaceit, la I Fira Recercat a Esparreguera i la 2a. Fira del llibre i de l'autor Ebrenc, a Mora d'Ebre.

En l'apartat de recerca, continuem treballant amb el tema dels orígens del procés de industrialització. Ens ha estat concedit un ajut de la Fundació Caixa Tarragona per a la realització d'un DVD relacionat amb aquest aspecte de la nostra història. Formem part també d'un equip que treballa el tema del paisatge i societat al voltant del riu Sénia. L'estat de la qüestió de la nostra recerca en aquest camp el presentarem el mes d'octubre al V Congrés de la CEEP, que es portarà a terme a Maó sota el títol Paisatge, territori i societat a les terres de parla catalana.

Finalment, no volem deixar de dir que avancem, junt amb un grup de persones de la població, en la recerca d'informació per a l'elaboració d'un llibre general sobre la Sénia, que editarem dins de la col·lecció Cruïlla de l'editorial Onada. El número 1 d'aquesta col·lecció acaba

de sortir aquest mateix mes. Està dedicat a Rossell, i mereix una lloança per la qualitat tant dels textos com de les fotografies i el disseny. Esperem tenir preparat el nostre exemplar el més aviat possible.

Deixant ja de banda les activitats de l'any, volem fer un petit comentari sobre les aportacions d'aquest segon número de la revista. Abans que res, imprevistos de darrera hora no ens han permès disposar dels dos articles sobre llengua que teníem previstos. Ens hem de disculpar, per tant, perquè aquest apartat ha quedat coix. D'altra banda, vam justificar ja en l'editorial del primer número que el patrimoni d'una comunitat és difícil de classificar en compartiments estanc. La llengua és història, la història és patrimoni, el patrimoni és natura,... Tots els aspectes d'un mateix passat s'interrelacionen teixint una xarxa complexa que és la seva memòria. La llengua, per tant, també és present en aquest número. Aquells que es mostren especialment interessats en aquest aspecte gaudiran llegint els textos que escrivien els nostres avantpassats en els articles sobre els pagaments al comanador i els arrendaments dels molins.

L'espai de la natura està de nou representat per Natàlia Verge i Víctor Reverté. Amb el seu text sobre el riu de la Sénia en adonem que un element tant ric com aquest es pot observar des de molts punts de vista i pot donar molt que parlar. El primer apartat del racó de la memòria s'ha dedicat a articles relacionats amb aspectes pròpiament històrics. Des de la proposta didàctica de Mar Villalbí per a treballar amb pintures rupestres de la zona fins a la demografia del segle XX a la Sénia de Soraya Lorente. Hilari Muñoz, Ferran Grau i Joan Roig són aquest any els nostres col·laboradors des de fora. El primer ens dona informació sobre un període força desconegut de la nostra població, el segle XVI. Els altres dos treballen en conjunt fent una comparació de diferents arrendaments de molins del riu. En tots dos articles torna a aparèixer la importància del riu i la indústria organitzada al seu voltant, tema recurrent quan es parla del passat de la Sénia. Vanessa Verge Bayarri, per la seva banda, fa la seva aportació sobre un conjunt també molt vinculat a la població: el monestir de santa Maria de Benifassà. Si bé la informació escrita que aporta és una interpretació més de la que ja ha estat publicada, resulten força interessants el conjunt de fotografies del moment en què el monestir estava exclaustrat, procedents de l'arxiu de la mateixa cartoixa i de l'arxiu familiar de l'autora.

Hem inclòs un apartat amb el nom el nostre patrimoni. Inclou dos articles relacionats directament amb el patrimoni arquitectònic i urbanístic. Tots dos tracten temes força vinculats relacionats amb la xarxa hidràulica. En el primer Victòria Almuni i Liberto Jornet ressegueixen la història i el traçat de la canalització urbana que va funcionar en exclusivitat des de finals del segle XVIII fins als anys 50 del segle XX. El text té el seu origen en la visita guiada que el Centre d'Estudis vam fer les festes majors 2004 resseguint part d'aquesta canalització. El segon article Desirée Tíscar el dedica a explicar la història dels nostres safarejos com a part de l'esmentada xarxa hidràulica municipal.

Acabem de nou amb el racó de la memòria, més concretament amb quatre articles dedicats al món de l'etnografia i de la investigació oral. Els dos primers tenen el seu origen en una recerca feta els anys 2003 i 2004 sota el patrocini de l'IPEC (Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya). Manel Serra reflexiona sobre la trajectòria professional del ferrer de German Tena i Eva Garcia sobre la de José Vives, propietari d'una fàbrica de fer pinzells. Antonio Michavila mescla la seva experiència personal i els relats de Joaquín Curto en l'article sobre l'empresa CUVISAN, homenatjada aquest any pel CEMS. Per acabar, Maria José Mestre ens fa quatre pinzellades de la tradició farmacèutica de la seva família i dels coneixements que al llarg de tres generacions han anat acumulant sobre el tema.

Tot plegat, una variada mostra de temes vinculats a la nostra comunitat. Com variada és també la mostra dels seus autors. En aquest sentit volem fer especial menció als escrits que son fruit de la síntesi de treballs de recerca fets a l'IES La Sénia. Cal considerar que els seus autors són tots persones molt joves, que tot junt acaben d'estrenar-se en el món de la recerca. És per això que el seu esforç té un valor molt especial.

Esperem que la publicació d'aquest any sigui del gust de la majoria. I encoratgem a tothom a fer-nos-en totes les crítiques constructives que puguin contribuir a millorar el coneixement i la difusió del patrimoni senienc.